Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 245 (10.922). Львів, четвер 4. листопада 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після атентату на Мусолін'я.

Виконавець атентату на Мусолінія 16-літній хлопець.

Рим, 2. листопада 1926.

З Больонії повідомляють: Префектура видала комунікат, що стверджено ідентичність виконавця атентату на Мусолінія. Є то около 16-літний Антея Замбоні, син книгаря, що живе в Больонії. Антео Замбоні належав до організації фашистівської молоді, але виступив з неї тому більше як рік. Батько його анархіст, одначе вже багато літ бозай позірно не виявляв ніякої акції. Ведеться дальше слідство, щоби ствердити, хто евентуально крім Замбонія є ще вмішаний в атентат. „Авенір д'Італія" повідомляє, що виконавець атентату на Мусолінія Замбоні не виявляв ніколи протифашистівського настрою. Здогадуються, що він ділав на приказ інших людей. Загально запевняють, що сам Замбоні не був ніколи ворогом фашистів. Тепер арештовано всіх членів родини. Взагалі в цілій Італії арештовано більше як 2.000 людей.

Державний підсекретар Гранді, який підчас атентату був у тім самім авті, що Мусоліні, заявив представникові „Джорнале д' Італія", що М. їхав у отвертім авті разом із мером Больонії і з ним. Нараз побачили ми — каже Гранді — якогось низького чоловіка, що стояв дуже близько самоходу, а руку витягнув як до стрілу. Премієр зараз зрозумів, що то атентат, але не відхилився і не заслонився, не задріжав, а приказав шоферові, щоби зараз задержав авто. На мій запит, чи не ранений, відповів із осміхом: „Ні, то нішо", а потім додав приказуючо: „А тепер спокій і ніхто хай не тратить голови". Кланявся товпі, яка не знала ще про атентат і кричала в честь Мусолінія.

В ночі 1. листопада видано мобілізаційний приказ до фашистівської міліції. На мурах розліплено плякати і розіслано штафети зі зазивом до вояків і офіцерів фашистівської міліції, щоби негайно явилися в казармах. Час. „Іль Мондо" і кілька амбасад у Римі окружили кордони поліції. Власти взивають населення до спокою. У Римі велике схвилювання. У цілій Італії 2. листопада відбувалися дальше маніфестації з приводу врятування Мусолінія. У Больонії маніфестували до пізної ночі. Всетаки серед больонського населення замітне пригноблення, що атентат був у Больонії. Вся преса взиває Мусолінія, щоби більше зважав на себе, бо його особа належить до народу і не вільно наражувати її.

Литва й Вильно.

Ковно, 2. листопада 1926.

Комісія закордонних справ литовського сойму вислухала заяви голови ради міністрів Слезевіціюса, який зазначив, що Рада Амбасадорів не має права видавати рішення в справі Виленщини, бо ніяка міжнародня умова цього не передбачує. Становище литовського уряду в справі Вильна є незмінене і поки справа приналежности Вильна не буде вирішена на основі права і справедливости, поти устійнення нормальних взаємин між Литвою і Польщею не є можливе. Одначе керуючись інтересом власним і взагалі цілої Европи, литовський уряд, як зазначив Слезевіціюс, не відкине ніякої нагоди й повитає прихильно кожну ініціятиву, що має на меті вирішення виленської справи мирним шляхом.

Коли буде отворений сойм?

Речинець отворення сойму ще не усталений. — Праці над церемоніялом. — Мін. Славой-Складовський про національні меншости. — Віцепрем. Бартель про устрій шкільництва в Польщі. — Підвишка податків. — Амнестія для політичних вязнів?

Варшава, 2. листопада 1926.

Прем. Пілсудський виробив учора основи подробиць церемоніялу, звязаного з урочистим отворенням сойму. Справа речинця й місця отворення сесії буде вирішена на найближчому засіданні Ради міністрів, речинець якого ще не визначений. Кажуть, що отворення сесії відбудеться десь в половині листопада, правдоподібно на замку. Речинець отворення сойму залежатиме від узгіднення церемоніялу між премієром і маршалком сойму.

В соймовій канцелярії кажуть, що той церемоніял виглядатиме так: Передовсім на приїзд президента Мосціцького сойм має бути декорований. Марш. Ратай повитає президента на сходах при вході для міністрів. Президент перейде через кабінет міністрів і звідти вийде на трибуну. По всякій правдоподібности підчас промови президента не буде проводити ніхто, зійде зі свого місця і марш. Ратай. У справі тих подробиць відбув марш. Ратай вчора одногодинну конференцію з през. Мосціцьким, а опісля з прем. Пілсудським. Після того він порозумівся з віцемарш. сойму Дашинським, який рішив скликати на сьогодня надзвичайне засідання парляментарної комісії.

Міністр внутрішніх справ ген. Славой-Складковський висказався перед представниками преси про відношення свого міністерства до справи національних меншостей в тому змислі, що над тою справою його мін-во в порозумінні з заінтересованими міністерствами працює... Але вже сьогодні трудно про цю справу говорити конкретно, тим більше, що богато з тих справ залежить від даного моменту. Особисто міністр стоїть на становищі конституційного притягнення нац. меншостей до польської державности, а саме шляхом пошанування національних особливостей (cech) кожної меншости. Одначе з другої сторони п. Складковський уважає, що Польща є надто сильна, аби від неї можна було видобути щонебудь шляхом насилля. Навпаки — кожний насильний почин буде відбитий, як належить.

На зїзді союзу польського учительства народніх шкіл виступив з промовою і віцепрем. Бартель. Він заявив, що ситуація в краю є того роду, що Польща по 7 роках не зміла, не зуміла чи може не хотіла устійнити устрою свого шкільництва. Мушу сказати — говорив п. Бартель, — що устрій шкільництва в Польщі ані законодатним шляхом ані навіть шляхом якоїсь концепції не є устійнений, а навпаки — є дуже богато людей і достойників, що займаються шкільництвом і не знають по правді, до чого ми прямуємо. Тому за першу свою задачу уважали ми виставлення концепції устрою шкільництва і її переведення в життя. Напрямними мого поступовання, як і поступовання цілого уряду, не є вказівки політичних партій, але інтерес народу й держави. В недалекій будучности — кінчив п. Бартель — маю намір, реалізуючи свої постанови, приступити до дискусії в справі устрою шкільництва в Польщі.

Мін. Чехович заявив, що в найближчому часі підвишки податків не буде. За те мін-во комунікацій оголошує, що проєкт підвишки залізничої тарифи є тепер в опрацюванні і підвишка увійде в життя з днем 1. грудня ц. р.

Зачувати, що мін. судівництва Мейштович виробив проєкт амнестії, що має бути проголошена ще до цьогорічного Різдва. Амнестія малаб торкатися дрібних політичних проступків, особливо на національнім підкладі.

Лейбур Парті горою.

Льондон, 2. листопада 1926.

Обчислення голосів, відданих підчас виборів до рад 300 графств і муніципальних міст Англії і Валії, ще не покінчене. З дотеперішніх вислідів виходить, що найбільше мандатів здобула Лейбур Парті, яка перевела досі 137 кандидатів, тоді, коли консерватисти здобули ледви 18, а стратили 86 мандатів. Лібера-ли стратили 48 мандатів.

Красін тяжко хорий.

Льондон, 2. листопада 1926.

„Дейли Ню3" повідомляє, що більшовицький амбасадор у Льондоні Красін занедужав. Учора стан його здоровля був дуже небезпечний. Лікарі хочуть перевести нову трансфузію крови.

Кольбан у Львові.

Львів, 2. листопада 1926.

Дня 2. ц. м. в переїзді з Букарешту до Варшави й Берліна прибув до Львова шеф секції для справ національних меншостей при Секретаріяті Ліги Націй Ерік Кольбан. Він буде у Львові 2—3 дні, щоб оглянути місто і зложити візиту — львівському воєводі.

Оглядини.

Львів, 3. листопада 1926.

Недавно покинув гостинні пороги Польщі американський економічний експерт проф. Кемерер. Ледві який місяць минув з того часу, як скарбники державних кас перестали чухатися в потилицю ізза великих втрат на прогулькову місію проф Кемерера, а вже подорожує по польській державній території другий економічний експерт Гардінг, директор Federal Reserve Banky. Проф Кемерер, якого побут і експертиза польського економічного життя коштували державу шістдесять міліонів долярів, видав про Польщу якнайкращу опінію. „Взявши під увагу умови — говорив він, — серед яких повстала й розвивалася нова польська держава Польща зробила за останніх шість літ більший поступ як яка-небудь держава Европи".

Опінія дуже гарна, та коли Польщу ставиться під економічним оглядом навіть на вищий ступінь, як нпр. Чехословаччину, то формальна загальність цеї опінії, непідтримана ніякими фактами й цифрами, фактично зводить на нівщо кемерівську оцінку.

Найбільшому ляїкові ясно, що прогулькові оглядини проф. Кемерера мали на меті зробити перед золотоцупими Американцями якнайкращу рекляму Польщі, щоби підготовити грунт під польську позичку. Та, видно, що холодні, здержливі і матеріялістичні Американи мало чулі на таку професорську поезію, коли в Польщу, зараз по слідах Кемерера, вибрався дир. Гардінг.

А тут Польщі до загину потрібно позички. З нагоди обходженого в дні 31. жовтня ц. р. „дня ощадности" передові керманичі польського економічного життя дуже журливо висловлювалися на тему стійкости вже вдруге „устабілізованої" польської валюти. З острахом зазначували сумні перспективи для тієї валюти з моментом закінчення вуглевого страйку в Англії. Тоді знову може ненадійно прийти хвиля бистрого розгону золотого „в гору". Тому то проблема помітнішої польської позички в Америці є одною з головних турбот „санаційного" уряду.

З метою підготовки позичкової кампанії в Америці довший час обвожено по цілій Польщі проф. Кемерера, приковуючи його увагу особливо до „кресів", східних і західних. Побував цей благородний експерт у Львові і в Бориславі, дивився на бориславсько-тустановецькі шиби, на буйні (хоч уже значно перетереблені) карпатські ліси, на родючу подільську землю. У Львові вів він розмови з Поляками і Жидами, не говорив тільки

не говорив з Українцями, з продуцентами.

З приводу тодішніх наших заміток з огляду на поведінку проф Кемерера навіть обурились були деякі наші кола. Мовляв, що це нас обходить, з ким і про що розмовляв собі проф. Кемерер. Як тоді, так і тепер ми в тій справі є дещо іншого погляду. Першим принципом кожного активного діяча є всюди бути і не допустити до того, щоб де-небудь і в якій-небудь справі інформували з тим

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Орґанізаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд в Чорткові.

Дня 26. жовтня 1926 р. в 12-ій годині в полудне відбувся в Чорткові в салі Народнього Дому Повітовий Народній Зїзд. Присутних було поверх 100 делегатів, що заступали 30 громад чортківського повіту. Зїзд відкрив короткою промовою д-р Антін Горбачевський, голова Повітового Комітету. До президії вибрано о. Михайла Фіголя з Шульганівки як предсідника, Петра Липового, господаря з Угриня, як його заступника і Тому Горина як секретаря.

Реферат про політичне положення українського народу під теперішню хвилю, про найближчі завдання Обєднання і про способи поглиблення організації виголосив делегат Центрального Комітету, секретар п. Володимир Целевич.

По рефераті виязалася оживлена дискусія. Д-р А. Горбачевський представив стан політичної організації в повіті, подав шляхи поглиблення їх і напятнував злочинну роботу хлібоїдів у чортківському повіті, наводячи приміри їхньої деморалізаційної „праці". Господар Василь Горячин з Шманьковець зілюстрував руїнницьку господарку наказного війта з Шманьковець, який в порозумінні з агентами П. Д. О. протизаконно стягає з громадян села Шманьковець, членів Дністра, асекураційні премії. Д-р В. Електорович пояснив законні постанови щодо асекурації і вказав засоби, якими слід боротися проти зловживань П. Д. О. В. П. Тома Горин жадає, щоби партійну організацію будовано з долини. Громадська політична організація повинна кермувати всецїло політичним, просвітним і економічним життям села. Партійний гурток села має реєструвати всякі зловживання властей, унешкідлювати деморалізуючу працю хлібоїдів і польських партій і з громадян сета зробити карних борців за земельну реформу, за українську школу, за громадське врядування та инші пекучі справи. О. Фіголь візвав присутніх до зложення партійного податку, а делегатів сіл до зорганізування громадських партійних гуртків по громадах, де ще таких нема.

Делегат п. В. Целевич пояснив зібраним на запит одного делегата, що таке партія Народньої Волі і давав ближчі вияснення щодо програми Обєднання. Опісля присутні вибрали двох делегатів на Краєвий Народній Зїзд і доповнили Повітовий Комітет вибором одного члена. На тім закінчено в 4-ій год. по пол. нараду. Делегати громадно складали партійний податок.

Дописи.

Борщів. *(Ткацька школа.)* З початком грудня 1924 р. основано заходами кількох людей в Борщеві ткацьку школу УПТ. Щоби заохотити й инші міста піти слідами Борщева, містимо короткий огляд праці тої школи. Зазначуємо, що згадана школа брала участь у Станиславівськім Ярмарку і своїми виробами звернула на себе загальну увагу. До цього часу відбулися в ткацькій школі чотири курси, що тревали по 4, згл. 5 місяців кожний. Пятий курс саме тепер відбувається і треватиме до 31./I. 1927 р. До школи приймається молодь, а також і старших обох полів, але не нижче 16 літ. Оплата за навчання 10 зол. місячно. Навчання відбуваються 2 рази в день: від 8—12 год. передполуднем і від 2—6 год. попол. В програмі навчання, — крім ткацтва і килимкарства в теорії і практиці — є ще й инші дисципліни, як: наука і торговля, купецькі рахунки, кореспонденція, рисунки, історія і географія України, кооперація, адміністрація, організація і дещо з правничої области. 6 годин навчання в день припадає на ткацтво і килимкарство, а 2 години на инші дисципліни. Школа є власністю Кружка „Рідної Школи" в Борщеві. Управителем і інструктором школи є п. Петро Гораль. Крім нього вчать у школі й инші місцеві інтелігенти. Кружок „Рідної Школи" в Борщеві хоче заснувати в Борщеві може ще в біжучім шкільнім році механічно-шлюсарську школу, яка враз із ткацькою творила би в будуччині промислову школу дво- або трирічну. В місяці лютім 1925 р. основано в Борщеві промислово торговельну спілку „Повісмо". Завданням її є забирати у населення весь текстильний сирівець, перетворювати його і відтак, уже в иншому виді, віддавати населенню назад. Всяка надвишка продається в дальші сторони. Перетворюючи сирівець у готовий продукт, було метою основателів також дати своїм людям варстат праці. Щоб текстильний ділянку цілковито мати в своїх руках, треба мати: ткальню, килимкарню, прядильню, поворозникарню, робітню ткацьких варстатів і робітню кравецьку. До цього часу спілка заснувала вже ткальню, килимкарню і робітню ткацьких варстатів. На найближчий час постановлено заснувати поворозникарню і прядильню. Спілка затрудняє щоденно 11 робітників, яких пересічна платня виносить 4 золоті в день. Крім повищих робітників працюють ще для Спілки жінки доколичних сіл, прядучи прядиво. Минулої зими працювало 94 жінки. Кожна з них заробляла денно не менше 2 зол. Спілка виробляє: полотна звичайні і крамні, цайґи, перкалі, рушники, обруси, простиралові полотна, килими, хідники, фартушки, портієри й инше. Купує і міняє за власні вироби конопі, чесане і нечесане клоче, мітки і прану вовну. До виробів уживається матеріялу якнайкращого, а щодо цін, то вони є значно менші, як у инших того роду підприємствах. Спілкою управляє управитель ткацької школи п. Петро Гораль. Ткацька школа, як і її посестра — спілка „Повісмо", відграють свою велику ролю. Є надія, що їх розвиток піде скоршою ходою та що ткацька школа справді перемінеться в торговельну школу, яких нам так дуже й дуже бракує. „Не святі горшки ліплять" — борщівці зачинали роботу з нічого, а довели її до прегарних вислідів. Нехай це стане заохотою для инших міст у праці над нашим економічним піднесенням.

Зі спорту.

Університет — Політехніка: 6 : 1 (2 : 1).

Шкільний елемент найкраще й найлекше дається взяти в рямці раціональній і систематичній праці фізичного вихователя. Цей елемент міг би відограти дуже поважну ролю в майбутности українського спорту. Але, на жаль, цей наш здоровий елемент, котрий так богато має здібности до спорту і міг би заняти у всесвітнім спортовім життї неостаннє місце, не є до того приготований. Поминаємо вже недостачу професорів руханки і спорту, саль, площ, приладдя і т. и., але не можна поминути того, що наше громадянство ставиться до спорту не тільки байдужо, але навіть ворожо. Часто можна запримітити, що в якімсь нашім місті пульсує спортове життя сильно і з великим розмахом, але по якімсь часі воно заникає, не лишаючи по собі ніякого навіть сліду. Причини тих явищ ріжні. Спортове життя, як усяке життя, залежить тільки від праці поодиноких людей, а по їх відході праця нараз паде. Буває і таке, що в якімсь місті згуртувалася шкільна чи ремісича молодь у спортове товариство. Доля такого товариства залежить від становища директора, як також впливових професорів. Оскільки вони бояться спорту, як чогось нового, „революційного", або уважають спорт небезпечним для моралі (коротка одежа, напів наге тіло), то доля такого товариства припечатана. Приходить до тихої, пізніше до явної боротьби зі спортовим товариством, у справу втягається й батьків, і з боротьби, річ ясна, молодь і спорт переважно виходять поборені і зломані. Немаловажною причиною того, що український спорт розвивається так поволи і не може заняти хочби такого становища, як у наших сусідів, є це, що наша молодь, котра густо-часто зі шкільних мурів „викрадається" на площу, по виході зі школи скоро забуває, чим для неї був спорт.

Коли глянемо на спортове життя хочби навіть у Поляків, то наглядно впадає у вічі великий відсоток спортовців-студентів. Бо Поляки дуже добре розуміють, як глибоко впливає спорт на виховання молодого покоління, яким засобом пропаганди є національний спорт, як цінить світ розвиток спорту у даного народу і як його розуміє.

Того всього не хотіло дотепер знати українське студенство в Галичині. Байдужно дивились ми на спорт, який тільки піддержувала шкільна та ремісича молодь. А тимчасом спорт не тільки грає велику ролю в розвитку нації, але також має дуже велику вагу для кожної одиниці зокрема. Спорт єднає молодь, яка ще не пересякла культом еґоїстичного матеріялізму, яка ще не знищила свого життя в атмосфері дансинґів, каварень, кабаретів, але єднає її в культі краси і здоровля, зручности й сили, в культі радости життя. Спорт розбуджує в душі риси шляхотности, лицарства, дає силу волі, кріпить душу, відтягає від моральної отруї, творить нову ґенерацію: здорову на тілі й душі. Тому щиро витаємо перші по довгих роках студентські спортові змагання, маючи одно бажання, щоб ідея українського спорту в рядах українських студентів мала такі самі завдання, як у Німців.

Недільні змагання між університетською і політехнічною молоддю відкрив проф. К. Студинський, зясувавши коротко ідею спорту й фізичного виховання, і побажавши грачам найкращих успіхів. Самі змагання годі назвати змаганнями в повному значінні того слова. Змагання були на вельми низькому рівні, як тактичнім, так технічнім. Але характер тих змагань був поважний, навіть святочний. На більшу увагу заслугувала дружина університету, а зокрема Дахнівський, Бирчак та Дицьо, як також Макарушка, котрий при дальшій інтензивній та пильній праці може осягнути значний успіх у світі українського національного спорту. **К. Мулькевич.**

Всячина.

Жіноча рівноправність у Франції. Жіночий рух зростає, але зробити жінці карієру в богатьох професіях і краях, нелегко. У країні, де вплив жінок у всіх царинах життя найбільший, у Франції, жінки мають все ще мінімальні права. В якій країні можливе ще нині явище, що дівчина, яка при іспиті між 44 студентами здає його з другим відзначенням, не може дістати посади тільки тому, що є жінкою? Така історія трапила ь мадмуазель Марії Люїзі Жакотен, 17-літній Парижанці, що кандидувала на посаду у вищім учительськім семинарі званім École normale. Вона приготовлялась до кандидатського іспиту приватно, поздававши всі попередні іспити в гімназії для хлопців, як екстерністка. При висліді іспиту, в списку панна Жакотен стояла на другім місці, а при цьому була примітка, що „принятте до Ecole Normale наступає по черзі одержаних нот". Як здивувалась дівчина, коли на 3-ій день в офіціяльнім бюлетені не було її прізвища між тими, яких приняли на вчителів. Чому? Тому, що вчителі École Normale всі сплять у самім будинку школи... Щож зробити з учителем-дівчиною? Панна Жакотен старалась бодай за місце як екстерністка і це її прохання відкинули. Чому? Тому, що в т. зв. „Нормальній Школі" істнує стара традиція приймати нових, наймолодших товаришів ріжними збитками, які не дуже припали би до вподоби добре вихованим панночкам. Правда, всесильний арґумент! тому, що деякі части тіла молодого вчителя є надто ніжні для парубоцьких збитків, тому голова дівчини не має відповідних даних на вчителя. Панна Жакотен студіювала льоґіку і ця суперечність її вразила. Вона заапелювала до міністра освіти, яким є відомий політик, бувший премієр, ще й письменник, Ерріо. Ерріо був сильно здивований дізнавшись про всю історію. Він заінтерпелював свого директора бюра про справу і цей мусів дати обіцянку, що панна Жакотен дістане дозвіл навчати в школі як госпітантка. Невідомо, чи міністр мусів аж інтервеніювати у її товаришів-хлопців, прохаючи їх, щоби на цей раз відступили від традиції і залишили свого „слабшого" товариша в спокою, не пробуючи його фізичних сил. На всякий випадок у славній „Нормальній Школі" в Парижі трапилась сильно ненормальна історія. І жінки і мужчини крутять носом невдоволені.

Відозви і комунікати.

В справі дому „Рідної Школи" в Чорткові.

Молодь — це будучність нашого народу. В імени цього клича Комітет будови дому „Рідної Школи" в Чорткові звертається до нашого громадянства в краю і на еміґрації з горячим зазивом допомоги в будові власної хати для приміщення в ній народньої школи та основаної в 1911 році гімназії. Їх дотеперішнє приміщення не відповідає вимогам гиґієни і наша молодь карається в тісних кімнатах без соня та свіжого повітря, при гамірній вулиці. Щоб зарадити цій пекучій потребі, місцеве громадянство на сходинах в червні 1925 р. рішило здійснити давно леліяну думку і приступити до будови дому „Рідної Школи". В тій ціли вибраний Комітет будови „Рідної Школи" зібрав у шк. р. 1925/26 добровільними датками 4.275 зол. (475 дол.), з чого ученики зложили 1.709 зол., громадяне Чорткова 2.228 зол., села 338 зол. Крім цеї готівки має Кружок „Р. Ш." площу під будову школи.

Щоб діло повести на реальну дорогу і, зібравши відповідну готівку, в недалекій майбутности розпочати будову, Комітет звертається до всіх громад чортківського й сусідніх повітів, до просвітніх орґанізацій, до кооператив, до сільської інтеліґенції та діячів з покликом основувати місцеві комітети для систематичних збірок на будову дому для „Рідної Школи" в Чорткові. Хай кожне село чотирьох повітів, з яких походить молодь нашої гімназії, зложить щомісяця 10 зол., а протягом року стане будинок „Рідної Школи!"

Комітет звертається до українського громадянства, до прихильників, б. учителів і учеників, що в нашій школі працювали або побирали освіту, щоб датками і збірками причинилися до придбання фондів на будову дому „Р. Ш.".

Комітет звертається вкінці до заморських братів, особливо з чортківського й сусідніх повітів, з покликом при складанні жертв на потреби старого краю мати на увазі й будову дому „Р. Ш." в Чорткові і причинитись до неї своїми лептами.

Жертводавці, що зложать більшу суму, будуть вписані в книгу добродіїв-основників дому „Р. Ш."

Датки на будову та всякі письма посилати на адресу: Українська гімназія в Чорткові (Комітет будови).

Чортків, дня 20. жовтня 1926.

Д-р Іван Гринчишин в. р., голова Кружка „Рідної Школи".
Д-р Володимир Електорович в. р., директор П. С. К.
Д-р Остап Юрчинський в. р., голова філії „Просвіти".
Дир. Віктор Петрикевич в. р., управитель гімназії.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 5.XI. Самбір.
Субота 6.XI. Старий Самбір.
Неділя 7.XI. Старий Самбір. 719 23-?

Заходом Секції Сусп. Екон. Самоосвіти при То-ві „Студ. Громада" відбудеться в середу дня 3. XI. о 20 год. в салі „Акад. Дому" реферат п. Д-ра Свєнціцького Університетське життя в У. С. Р. Р. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На українській території вспів „Агро-Джойнт“ переселити досі понад 10.000 жидівських родин з міст і містечок на ріллю. Жидівські кольонії „Джойнту“ розмістилися на ґрунтах, дарованих більшовицьким урядом на Херсонщині, Криворіжжі і на Криму. Тут є понад 7.000 жидівських родин. Крім того переселено заходами „Джойнту“ й инших жидівських допомогових товариств ок. 3.000 жидівських родин в околиці Одеси. Дещо рільничих жидівських кольоній основано і на радянській Білоруси. Кольонізація ця відбувається таким чином, що третину кольонізаційних коштів покриває „Джойнт“, а дві третини більшовицький уряд і самі кольоністи. Вся організація кольонізаційної праці лежить виключно в руках „Джойнту“.

В найближчому часі має бути ця кольонізація ще скріплена. На Україні є вже приготована орна земля для нових 1.500 жидівських родин. Вся та земля сусідує з теперішніми жидівськими кольоніями. Якби можна було негайно перевести поселення Жидів на ріллі, то на Україні можнаб таким робом здобути під жидівську кольонізацію около міліона моргів землі. А саме є ок. 500.000 моргів землі до диспозиції на побережі Азівського Моря, але ці землі треба осушити. Також над Дніпром є ок. 600.000 моргів низько положеної землі, яку можна легко зробити придатною під управу ріллі. Загалом в ріжних місцях України можнаб дістати землю для яких 100.000 жидівських родин. Крім того можна здобути яких 400 тисяч моргів землі під кольонізацію на Білоруси.

Розуміється, що ці широкі пляни для жидівської кольонізації вимагають до її здійснення величезних капіталів. І ці капітали збирає „Джойнт“ серед усіх кругів жидівства в Америці. Досі інвестовано в жидівські кольонії на Україні понад два міліони долярів. На найближчий час обіцюють собі керманичі „Джойнту“ зібрати значно більші суми на скріплення істнуючої вже і спрямування нової жидівської кольонізації на український чорнозем.

Щодо Жидів у Польщі, отже й у Східній Галичині, то їм „Джойнт“ приходив з поміч в цьому році головно безпроцентовими позичками. Так за час від 1. січня до вересня ц. р. він уділив 35.000 жидівським родинам (разом 165.000 осіб) безпроцентових позичок. Крім того давав допомоги 11.000 жидівським безробітним у 62 польських містах, а 26.000 дітей годувалося на його кошти. Опікувався „Джойнт“ і жидівськими сиротами, удержуючи їх на свій кошт і підготовляючи молоде жидівське покоління до будучого самодіяльного життя. З помочі „Джойнту“ користали ще також т. зв. інституції оборони здоровля, вакаційні кольонії, фребелівки, культурні установи і т. д.

Як бачимо, праця „Джойнту“ незвичайно широко закроєна і справді дуже видатна. Чи не гарний приклад для української заокеанської еміграції?

НОВИНКИ.

— **Памятник Шевченкові.** Народній Комісаріят освіти в Харкові рішив — як повідомляє „Правда“ — з нагоди десятих роковин жовтневої революції почати будувати памятник для Т. Шевченка. Біля могили Шевченка має станути дім ім. Шевченка з кіном, біблітекою і музеєм.

— **Михайло Остроградський.** 125 літ минуло, як у Полтавщині прийшов на світ найгеніяльніший український математик Михайло Остроградський (1801—1862), один з найбільших учених славянського світа. Його твори, писані переважно у французькій мові (О. усунений з університету в Харкові за україніство, майже ціле життя перебув у Парижі і Петроґраді), творять епоху в математиці, а його вислідки стали тривкою власністю науки. Математично-природнича секція Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові відсвяткувала память Остроградського на святочнім засіданні дня 31. жовтня 1926 р. і по змозі вжиє заходів разом з Академією в Києві до нового видання творів цього вченого.

— **З документів часу.** Прислано нам відпис такого документу: Starostwo w Drohobyczu. L. D. 486./1b. Drohobycz, dnia 16. października 1926. Do Wiel. ks. Hieronima Murawskiego, gr.-kat. proboszcza w Orowie. Orzeczeniem starostwa z dnia 4/7 1925 L. D. 486.1b ukarano Wiel. ks. na podstawie rozp. minist. z 30/9 1857 Dz. u. p. Nr. 198 za przekroczenie postanowień art. 1. ustawy z 31/7 1925 Dz. U. R. P. Nr. 73 poz. 724, popełnione kilkakrotnie, a ostatnio w lipcu 1925 przez prowadzenie korespondencji w sprawach metrykalnych z władzami państwowymi w języku ruskim na grzywnę w kwocie 25 zł, przypadającą funduszowi ubogich gminy Orów, ewentualnie na karę aresztu przez 2 dni. Urząd Wojewódzki nie uwzględnił rekursu Wiel. ks. i zatwierdził zaczepione orzeczenie co do winy i kary z powodów w niem przytoczonych. Od tej decyzji w myśl § 3. rozp. minist. z 3/4 1860 Dz. p. p. Nr. 31 nie ma dalszego rekursu. — O powyższem Wiel. ks. wskutek reskryptu Województwa we Lwowie z dnia 10/? br. L. A/O. 166 5 powiadamiam. Równocześnie wzywam Wiel. ks. do nadesłania tu powyższej grzywny w terminie do dnia 1/11 b. r. pod rygorem egzekucyjnego ściągnięcia na koszt Wiel. ks. Starosta: Drohobycki Porembalski. — До цього письма дрогобицького староства слід замітити, що міністерство внутрішніх справ уже давно обіцяло внести закон у справі урядової мови парохіяльних урядів з властями.

— **Українські прапори заборонені в „автономії“ Підкарп. Руси.** Доносять нам з Ужгороду, що в дні 18. жовтня ц. р., себто в т. зв. „дні свободи“ державна поліція, наказала постягати синьо-жовті прапори, залишаючи тільки урядові чехо-словацькі.

— **Наші співаки на чужині.** 24. м. м. виступила в симфонічнім концерті, зорганізованім париською Музичною Консерваторією, з нагоди 100-літніх роковин її заснування, наша співачка Н. П. Кошиць. Вона мала виїмковий успіх. Всупереч традиційному звичаю, згідно з яким артисти у консерваторії не співають на „бісс“ своїх пісень, наша артистка на настирливі домагання публики і диригента Поля Гобера мусіла повторити два кусні з чотирох, які були записані в програмі.

— **Цвинтарні траґедії.** При нагоді польських задушних свят трапились у Львові аж два траґічні випадки на цвинтарях: на Личаківськім випила сільного квасу у самовбивчім намірі Марія Фідеківна, а на Клепарівськім хтось постріляв молоду жінку Олену Квятковську.

— **Ноблівські нагороди.** Із Штокгольму приходить звістка, що цього року знову не призначать Ноблівської премії з фільософії та медицини, а переложать її на слідуючий рік. З цього виходило би, що нема славних медиків і фільософів. Або що Штокгольмська Академія жде на кандидатів між тими народами, які їй ближчі по душі.

— **Марки і політика.** Німецьке міністерство почт рішило, як ми вже повідомляли, видати нову серію марок з портретами визначних Німців. Між ними вибрали також Фридриха Великого і призначили йому найбільше вживану марку 10-фенігів. Республиканці добачили в цьому пропаганду монархізму і заявили свій протест. Одначе уряд не змінив свого рішення, дякуючись мабуть, щоби за Фридрихом Вел. не пішли протести проти инших слав, непопулярних. Республиканці ведуть тепер агітацію проти купування 10-фенігівки, дораджуючи всім купувати замісць неї дві по 5 фен. з портретом Гетого.

— **Памятник великому поетові.** Італійське місто Мантуа приготовляється до свята відкриття памятника великого римського поета Вергилія. Цей памятник буде одним з найвеличніших творів італійської різьби. Треба знати, що в Мантуї істнує окрема Вергилієва Академія від XVIII. століття. У 19. столітті підчас наполеонської доби поставив командант місцевої твердині колюмну Вергилія, одначе її знищили підчас пізніших воєн. В 1877. р. заснувався окремий комітет, якого метою було поставити в Мантуї гідний памятник великому поетові. Комітет звернувся з покликом складок на цей памятник до всього світа: наукових інституцій, університетів і инших культурних осередків. Патриції з Мантуї причинилися чимало до збільшення цього фонду. Одначе складки із світа приходили дуже пиняво та скупо. Кожна країна має своїх поетів, яких хоче звеличати памятником на власній землі. В р. 1902. зібрав комітет ледви стільки, що міг купити гарну площу. Капітал зростав у процентах, аж тут прийшла війна. Не було часу думати про поетів та памятники. Щойно після війни комітет віджив наново; міська управа взяла справу памятника у власні руки. Праця, що почалася 1924. р., скінчена. На височезній підставі стоїть статуя Верґілія 5 метрів височини; на плятформі у формі сходів дві алегоричні групи — епіки та лірики. Творцем — різьбар Еміліо Руатреллі. Доля артиста була настільки звязана з працею над цим твором, що він помер дивним дивом саме в той день, коли статуя була відлита. Вся архітектонічна частина памятника з мармуру. Памятник стоятиме серед чудової зелені. У святі відкриття памятника візьмуть участь представники Франції, Німеччини та инших народів.

— **Новий винахід Марконія.** Марконі повідомив директора морської стації в Римі, що винайшов новий апарат, при помочі якого розмовляв вже з Англією і Канада на протязі тижня із швидкістю щонайменше 100 слів на мінуту, туди і назад. Проби переведені цим апаратом доказали його вищість у телеграфічних взаєминах над усіми иншими доteперішніми способами. Апарат увійде цими днями до урядового вжитку.

— **Імена для дітей.** Міська рада в Цюриху видала цікавий розпорядок: народженим дітям не вільно давати імени Ленін. (Як відомо безвіроісповідні можуть вибирати собі довільні імена, навіть видумані). А мотив цієї заборони ще цікавіший: батько не має права при виборі імени кермуватись особистими політичними пересвідченнями, накидуючи дитині імя, яке в майбутности може стати для нього.. образливим. Иншими словами: не давайте дітям на імена прізвищ великих політичних діячів.

— **Неділя і танці.** Є така столиця в Европі, — дай нам Боже таку! — називається Амстердам. У ній кипить останніми днями з обурення. Міський голова видав заборону танцювати в неділю. У всій Голяндії танцюють: у Ротердамі, Газі, малих містечках і селах — але в столиці не вільно. Чому? Бо танці, це грішне діло. Люде досить грішать увесь тиждень — каже амстердамський бурмістр, і тому в неділю повинні би робити обрахунок совісти, а не бавитись, ще й так неморально як при модерних танцях! Вся преса, письменники, вчені, професори — а головно власники каварень — почали кампанію проти такого пуританського розпорядку і танцюють приватно, що сили. Вони потішаються тим, про що довідались з газет, а саме, що в Пітсбургу осередку американських пуритан, радні міста випорали розпорядок з 1794. р., який забороняє в неділю — усе: театр, кіно (?), гри, каварню, і то все під загрозою вязниці. Можна тільки сидіти дома і читати біблію.

— **Політика і хіромантія.** Бувший німецький кронпрінц живе тепер у Льокарні. Мабуть на доказ, що дише духом згоди з усім світом. Але що одночасно горить цікавістю, яка будучина Німеччини у звязку з його особою, покликав до себе хіроманта. Той передсказав йому, що німецькі націоналісти проголосять його імператором Німеччини. При цьому додав, що перед його вступленням на престол, довгий час будуть вестись важкі переговори. Варта би знати, чи німецькі націоналісти дізнавшись про цю боротьбу будуть старатись зберегти добру славу швайцарського хіроманта.

— **Алексинський у Бесарабії.** До Кишенева приїхав відомий російський діяч Алексинський, бувший член Думи, що жив останніми роками в Парижі. Він хоче буцім-то відвідати свій „рідний край“, хотинський повіт, одначе преса добачує в його приїзді — політичні пляни. Румунський уряд хоче, кажуть, використати його побут для відновлення переговорів з радянським.

— **Горячка золота.** Приходить звістка, що є в Европі містечко, яке готове стати тут тим, чим в Америці стало Кльондайк — копальнею золота, осередком майбутніх міліонерів і шукачів „золотого руна“. Називається воно Скелефтеа. В його околиці є великі шари залізної руди, між якою находиться деякий процент золота. З 6000 тон руди сподіються добути тону золота. Містечко перетворюється блискавкою, мов у казці; у несамовиту зростають готелі, численні віллі. Тисячі приїзжих є без захисту, ночують під голим небом, хоча температура під такою географічною степеню дошкулює студінню неабияк. Скрізь викопують кусні землі і починають копати. Великі підприємства і богачі кинулись на цю землю, мов стадо голодних вовків.

— **Світова хроніка.** Президент Злучених Держав Кулідж згодився взяти на себе почесний провід у бенкеті в честь голови всесвітньої сіоністичної організації проф. Вайцмана. — На цвинтарі в Лієжі (Бельгія) поставили величавий памятник усім союзним жовнірам, що згинули підчас останньої війни. — Абд-ель-Крім загосподарувався на т. зв. островах Згоди у віллі, де раніше мешкав французький журналіст. Йому вродився син (він має кілька жінок) і бувший „африканський лев“ займається тепер садівництвом. — В Англії у місті Сольсбері зроблено успішні проби над новим танком, призначеним для одного чоловіка. Танк має 2 м. 75 цм. довжини і 1 м. 50 цм. висоти; він призначений на воєнні стежі. — У центрі світової продукції фільмів Голлівуд синдикат робітників і операторів рішив почати страйк від 1. грудня, коли їм не підвищать платні. — У Петрограді найшли серед купи предметів викинених із скасованої домашньої церкви при одній шпиталі незвичайної вартости образ великого артиста Венеціяна „Марія Магдалина“.

— **Концерт піаністки В. Божейко.** Пригадується, що нині в середу відбудеться о год. 8. вечер в салі Лисенка концерт нашої піаністки В. Божейко. Білети в Союзнім Базарі, — Руська 20, вечером при касі. 810 1—

Памятайно! Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

більше рішали про нас, але без нас. А тут якраз ішло про нашу територію.

про

зас — як майже єдиних продуцентів і капіталістів праці на тій території, якої богатства постановлено віддати під застав американського капіталу або щонайменше на них будувати перспективи польської позички в Америці та економічного насилля, політичного і культурного насилля на українських землях.

Це одна сторона медалі. А друга торкається самої позички. Як ми вже давніше зазначували, польський уряд має намір розписати позичку в Канаді і Злучених Державах. Американські банкирі, розпихаючи її між населення, уживаючи на ту ціль дрібні ощадности наших заморських братів, тим самим проти нас будуть використовувати наш національний капітал під американською фірмою.

Українізац'я.

Польський голос про національну політику радянської влади на Україні.

III.

Інформаційно-реферуюча стаття Камуза про національну політику радянської влади на Вел. Україні явилася у „Пшеглонд-іПолітичн-ім" якраз тоді, коли ректор львівського університету проф. Семірадзький уважав потрібним висловити свої сумніви іззa того, чи „теперішні спроби нагальної українізації України", підтримувані національними діячами з цього боку Збруча, зуміють звідтіля усунути вже вкорінену і без сумніву вищу російську культуру". Рівнобіжно з тими „сумнівами", підтриманими випадками дуже низької вартости про розснування початково польською владою великої сітки українських народніх шкіл на Волині, які опісля ніби то мусіла ліквідувати там влада на домагання батьків, — розпочалася в польській шовіністично-канібалістичній пресі завзята кампанія за дальшим нищенням останків української культури на західно-українських землях, а за підтримуванням тільки деяких етнічно-етнографічних окремішностей — як лаврових листків у буйному і ріжноцвітному вінку загальної польської культури.

Як відомо польська народня культура в противенстві до української є дуже бідна, анемічна і скупенька. А відомо, що народня культура є основою, підоймою й регулятором національної культури. Дотеперішня польська національна культура є з одного боку культурою шляхетською, а з другого спирається вона якраз на Геркулевих стовпах народньої культури всіх тих народів, що колись входили в склад старої річипосполитої. З хвилею стягнення польської шляхти, розсівної по українських і білорусько-литовських просторах в польське русло (внаслідок великої революції на европейському Сході) та в хвилею усунення тієї верстви з провідного місця в суспільно-політичному і культурному житті (внаслідок демократизації того життя), усувається й дотеперішня основа польської культури. Затривожена майбутністю свого культурного розвитку, сухістю і скупістю польської народньої культури, польська шовіністична інтелігенція звернула свої пожадливі очі і загребущі пазурі на богату українську народню культуру тієї частини українського народу, що найшлася в межах Польщі. В змаганні осягнути свої наміри і здійснити свої цілі, та журлива і турботна польська інтелігенція з одного боку добилася закону про припинення будівництва української національної культури (шкільний закон з 31. липня 1924, шкільна політика в істнуючих школах, викинення українознавства поза рямки викладових саль в школах усіх типів і ступнів та негідне шануючої себе нації воловодство зі справою українського університету), а з другого боку вона з нечуваним розмахом і подиву гідною безсоромністю накидується на українську народню культуру, щоби під покришкою етнічности і своєрідного етнографізму вплести її буйні квіти у вінок слави польської культури.

Та цього, зовсім природно, мало. Окупація української народньої культури без сумніву могла вдатися при нашому економічному занепаді, господарській бідности, соціяльному примітивізмі і внаслідок нинішнього лихоліття культурній відсталости, але всеціло тільки тоді, колиб анальогічну „культурну політику" поведено й по другому боці Збруча. Це дуже добре розуміли провідники польської імперіялістично-шовіністичної інтелігенції і тому після рижського трактату горяче апелював Ст. Грабський до більшовиків, щоби до боротьби з українством подати собі руки і спільними силами знищити всякі змагання українського народу не лише до своєї державности, але й до розвинення своєї національної культури. Гранична лінія рижського трактату мала бути — по пляну Ст. Грабського — граничною лінією двох національних культур: польської і російської. На щастя, горячі і преро зумні статті Ст. Грабського належать до тих любовних листів, які не дійшли до адресата. А не дійшли вони тому, що не могли дійти. Ст. Грабський, сен. Бартошевич і їх прихильники були пересвідчені, що більшовики розсипають обіцянки на зміну своєї національної політики (з доби военного комунізму) тільки з тактичних мотивів — так, як це робили Поляки від р. 1919 (відома промова тодішнього прем. Падеревського в соймі) до р. 1923 (до часу рішення справи Сх. Галичини), а з моментом закріплення своєї влади вступлять на шлях безцеремонної русифікації. В тому всі надії покладали керманичі польського „народового" табору, леліючи думку про встановлення по лінії рижського договору не лише політичного, але й культурного польсько-російського кордону.

Та безжалісна дійсність в пух і прах розбила буйні надії безумців. Комуністична партія і радянська влада вступили на шлях своєрідної піддержки українського національного руху, спрямовуючи його тільки в своє русло. Вступили вони на цей шлях, бо мусіли, бо не мали іншого виходу. З прикметною для всіх своїх починів і своєї діяльности щирістю пануюча на Вел. Україні партія признається до своїх початкових помилок в національній політиці. Як це виразно підкреслює згадана вже четверта теза Центр. Комітету КП(б)У., комуністи спершу приймали за свою вихідну точку в національній політиці тодішній поверховний вигляд України, який видавався їм російським, бож й українські міста були зрусифіковані (як у нас поверховно спольонізовані) і більшість міського пролєтаріяту втратила своє національне обличчя. Крім того члени комун. партії України (спершу майже виключно Жиди й Росіяне) нехтували український національний рух, признаючи тільки „одну, неподільну" державу російського пролєтаріяту, одну „революційну мову" (російську), одну пролєтарську культуру (теж російську). Українство — з огляду на те, що майже весь свідомий український елемент протиставився поширенню більшовицької влади на Україну, признано „контрреволюційним", а українську мову й культуру щонайвище допомоговими засобами в змаганні заспокоїти сяк так розбурхане українське море.

Та скоро тільки почали затихати дикі воєнні вигуки, в зустрічі з дійсністю переконалися комуністи, що так не є, як в теорії уявляла собі Роза Люксембург, що під поверхнею псевдо-російського життя на Україні хвилює могутнє українське море. Будучи бистрими спостерігачами, посідаючи розвинену здатність оцінювати наглядні прояви і в широких рямках своєї тактики приноровлюватися до дійсности, вони митю зорієнтувалися в положенні, не лише припинюючи русифікацію, але й використовуючи український національний рух для своїх цілей. Треба признати, що під цим оглядом комун. партія виявила просто величаву політичну мудрість, не лише ступлюючи вістря, вимірене проти себе, але й направляючи його проти своїх противників.

Нинішні досягнення українізації, нинішні здобутки національної політики радянської влади є справді подиву гідні. Колиб навіть прийшлося офіційні статистичні дані щодо українізаційних досягнень зменшити хоч би на третину, то і в тому випадку осягнено у важких умовах всетаки богато.

Зупиняючись над цею преважною проблемою, лишаємо на боці питання змісту національної політики на Україні. Підкреслюючи дотеперішні досягнення, ствержуємо одночасно, що національна політика радянської влади раз на все похоронила горді і божевільні мрії про створення польсько-російського культурного кордону, а тим самим похоронила й сподівання будувати польську й російську національну культуру на богацтвах української народньої культури.

Поляки, що досі в тупому самообмані закривали очі на національну політику радянської влади на Україні, сьогодні вже примушені реферуючо зупинятися над досягненнями українізації. Твердо віримо, що прийде ще хвиля, коли вони будуть робити і висновки з неї, — перестаючи сумніватися у культурно-відродженську силу не лише „Наддніпрянської Руси", але й Закарпатської, не згадуючи про Наддністрянську.

ф. Ф.

Радянська Україна.

Музей Слобідської України ім. Сковороди в Харкові.

Один з перших музеїв столиці України міститься в центрі города. Заснований в 19 0 році.

В першій кімнаті музею відразу кидаються у вічі кілька відомих портретів нашого фільософа Сковороди, вітрина з його книжками в латинській мові з ділянки богословія, схолястики. Біля портрету Сковороди портрет Катерини II. („тої самої" і полковника Горленка. Під одним із портретів Сковороди напис: „Ревнитель истини, духовний богочтець, и словом и умом, и жизнию мудрець". Зі стіни дивиться сам Богдан Михайлович, молодий Хмельниченко, дипльомат Виговський, Брюховецький, Многогрішний, Самойлович, Петро Дорошенко, Іван Мазепа, Апостол, Скоропадський, Полуботок Леонтій, Кочубей, Семен Палій і нарешті граф Розумовський, останній гетаман України. Велика сторінка нашої історії. А поміж гетьманами сидить собі славетний козак Мамай, той самий, що як не пе, то вош бє, а все без діла не буває". З Мамаєм в товариств Гонта і Кармелюк, „подільський опришок" (1788—1835 — у свитині, з цилком в руках; спокійна уперта воля зорить із блакитних очей. Картина Віізжива „Над Дніпровськими порогами" переносить нас в далеку старовину, коли порогам співали свій гимн перехожі кобзарі і брали у них могутній розмах для своїх дум...

В кімнаті харківських громадських діячів звертають увагу портрети Каразина, основоположника харківського університету, Потебні, Каченовського, Лашкевича, Павловського, Сокальського, Дринова й ин. От портрети Костомарова, Срезневського, Багалія, Сумцова... А ось у вишиваній сорочці, в синьому жупані суворо поглядає „батько українського театру" Марко Лукич Кропивницький, поруч — Гулак - Артемовський та Квітка - Основяненко.

У вітринах повно портретів Тараса Шевченка, на одній обгортці вогнений напис: „Не довго на цім світі катам панувати — встане правда, встане воля". Ось Борис Грінченко, Леонтович, Стороженко, Мар'я Заньковецька, Білозерський, Драгоманів, Максимович, Лисенко, Самійленко.

А далі художний відділ ім. С. Васильківського. Зі стін на вас глядять твори високої творчої думки та натхнення. Ось „Святі гори" купаються в зелених наддонецьких ярутах; от „Вівчарі" в степу, „Українська ідилія", „Мандрівні піски", „Обрання полковника — передача йому клейнодів" (підпис: „Сергій Васильківський"), „Запорожець", „Три брати". — на сюжет історичної легенди про трьох братів-борців, що втікали з неволі; „Козак на варті", „Козаки йдуть", „Сторожа запорізьких вольностей", „Виглядають ворогів", „Бій козака Голоти з Татарином". Картини писані пастелею, акварелею, писані глибоким знавцем нашої історії, побуту. Тому кожна картина так магічне притягає до себе увагу і, захопивши глядача, переносить його в старовину. Три портрети на ввесь зріст Хмельницького, Шевченка та Мазепи закінчують цикль історичних картин Васильківського.

Четверта кімната музею вміщає художню збірку невеликих творів тогож майстра. Серед них найбільше враження справляє картина „Сковородинські псальми", „Церква-замок у с. Сутківцях на Поділлі", старовинні церкви в Дрогобичі, Мелиногах, Малькові т. ин. Серед богатої колекції художних зарисовок церковної старовини з усією своєю красою та самобутністю виступає наше село, втілене в незабутні полотна: „Цікава беседа", „Подарунок", „Чумаки", „На призьбі", „Орють", „Козачий табор".

Пята кімната містить твори славних великих майстрів; кожне полотно являє собою те, що зветься „високою культурою" з погляду техніки, думки, розмаху. Перед очима „Христос у багряниці" Т. Шевченка, „Церква в Галичині" О. Кульчицької, „Дніпрова долина" Судомори, „Вечір на Україні" Айвазовського, „Ранок на річці" Васильківського, „Продажа рабів" Семирадського, „Україна" Репина, „Гайдамаки" Куінджі, „Український пейзаж", „Гайдамаки" Микешина, „В Малороссії" Маковського і картини Трутовського, Левченка, Пимоненка, Крачковського, Беркоса... Всі ці картини — оригінали.

Нарешті „Етнографічний відділ ім. проф. О. Потебні". Відвідувач знайде тут в яскравому виявленні сільське життя у всіх його галузях. Справді, чого тільки тут нема? Почнаючи з первісної „сохи" із села Петропавлівки, вовчанського повіту, і кінчаючи виробами харківських кустарів — хрестиками та мережками. Тисячі зразків народньої умілости, розуму, винаходу і художнього смаку — так і виглядають з кожної вітрини своєрідні уникати померлого або завмираючого побуту. Київщина, Поділля, Волинь, Бесарабщина, Полтавщина, Чернигівщина, Харківщина, Вороніжчина, Херсонщина, Галичина — всі вони тут заступлені. Тут вам писанки (тисячі писанок, глеки, миски і полумиски, ярма ще й занози, рушники, очіпки і запаски, чоботи червоні й „на косу колодку", вибійки, вишивки, сорочки до підтички, ліри й цимбали, свистульки й бандури, млини й варстати, київські медяники та харківські житнички, пірники і коровай, весільні шишки з мандрикою, і... одіж буденна і празникова, намиста і дукачі... Чого тільки тут нема!...

З далеких повітів і глухих робітничих кварталів іде сюди селянин і робітник довідатися про свою історію. В 1925—26 році музей відвідало 44.000 відвідувачів.

Яксоб помагають Жиди.

Поміч Жидів Америки для Жидів на Україні і в Польщі.

Зі звідомлення „Джойнту" довідуємося, що ця жидівська філянтропійна установа розвинула незвичайно широку акцію в напрямі фінансової допомоги жидівському населенню на Україні і в Польщі. Зокрема „Джойнт" живо опікувався жидівською кольонізацією на Україні, Криму і в Білоруси, як також жидівською еміграцією до Палестини. Кілька дат і цифр поможуть нам зорєнтуватися в цій видатній праці „Джойнту"